

A tűzvédelmi tanúsítási rendszer működése Magyarországon

A tűzvédelmi törvény értelmében a Magyarországon forgalomba hozni csak olyan tűzoltó-technikai terméket, tűz- vagy robbanásveszélyes készüléket, gépet, berendezést lehet, amely megfelel a tűzvédelmi biztonságossági követelményeknek. A megfelelőséget kijelölt *tanúsító szervezet* tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítványával, valamint vizsgálatok elvégzéséről készült vizsgálati jegyzőkönyvvel kell igazolni. A termékre előírt tanúsítvány beszerzésével kapcsolatos - a gyártóra, forgalmazóra, a tanúsító szervezetre vonatkozó - előírásokat a 15/2004 (V.28.) BM rendelet tartalmazza.

Tűzvédelmi termék forgalomba hozatalának általános szabályai

Amennyiben az adott termék rendelkezik a belügyminiszter által kijelölt *tanúsító szervezet* tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítványával és vizsgálati jegyzőkönyvével, a termék szabadon használható, beépíthető, illetőleg készenléthben tartható.

Abban az esetben, ha valamely termék tűzvédelmi biztonságossági követelményeire nincs irányadó jogszabály, honosított harmonizált szabvány, vagy műszaki követelmény, akkor az csak a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF) hatósági engedélyével forgalmazható.

Tűzvédelmi terméket a Magyar Köztársaság területén jogszerűen forgalomba hozni tehát a következő feltételek mellett lehetséges.

1. Tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvánnyal

Ilyen tanúsítványt a belügyminiszter által kijelölt tanúsító szervezet készíthet. Ezt a megoldást akkor lehet alkalmazni, ha az adott vizsgálat elvégzésére létezik Európai Unió-s (EU) előírás, vagy műszaki követelmény. A tanúsítvány valamely – az adott vizsgálatra akkreditált – vizsgáló szervezetnél elvégzett vizsgálatról készült vizsgálati jegyzőkönyv eredményén alapul.

A vizsgálati jegyzőkönyv alapján a tanúsító szervezet megállapítja, hogy a vizsgált termék megfelel a hivatkozott szabvány, vagy normatív előírás követelményének, és ellenőrzi, hogy a vizsgálatot végző szervezet az adott minősítő vizsgálat elvégzésére érvényes akkreditálással rendelkezik. Megállapításait értékelési jegyzőkönyvben rögzíti.

2. A BM OKF vizsgálatokon alapuló hatósági engedélyével

Abban az esetben, ha az adott tűzvédelmi termékre nincs EU, vagy hazai műszaki követelmény, a biztonságossági követelményeket a BM OKF állapítja meg.

A hatósági engedélyt megalapozó vizsgálati eljárás esetében a tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány kiadására vonatkozó szabályok az irányadók, tehát a minősítő vizsgálatokat csak érvényes akkreditációval rendelkező vizsgáló szervezet végezheti el. Ebben az esetben a műszaki követelményt és a végzendő vizsgálatot az OKF határozza meg.

3. A BM OKF egyenértékűséget megállapító határozatával

Amennyiben az adott termékre nincs EU szabályzás, viszont létezik követelmény rendszer a terméket előállító országban és van hazai műszaki követelmény is, a BM OKF a két jogszabály műszaki- biztonsági követelmény rendszerek egyenértékűségével kapcsolatban hoz határozatot.

Tűzvédelmi termék forgalomba hozatalának különleges szabályai

1. Építési termékek

Forgalomba hozni, beépíteni csak megfelelőség igazolással rendelkező építési célra alkalmas terméket szabad. A műszaki követelményeket, a megfelelőség igazolását, a forgalomba hozatal, valamint a felhasználás részletes szabályait a 3/2003 (I.25.) BM-GKM-KvVM együttes rendelet tartalmazza.

A megfelelőség igazolási eljárást a termékre vonatkozó jóváhagyott műszaki specifikáció határozza meg. Az eljárás során vizsgálatokkal, bizonyítási eljárásokkal kell megállapítani, hogy a termék megfelel a rá vonatkozó műszaki specifikáció előírásainak.

Kijelölt tanúsító szervezet által a 3/2003 (I.25.) BM-GKM-KvVM együttes rendeletben meghatározott megfelelőségi igazolás módozataival kell igazolni a termék megfelelőségét.

2. Egyes villamossági termékek

Ide tartozik a 79/1997. (XII.31.) IKIM rendeletben meghatározott 50 és 1000 V közötti névleges feszültségű váltakozó áramra, valamint 75 és 1500 V közötti egyenáramra készített *bármely* villamossági termék, eltekintve a rendelet 2. sz. mellékletében meghatározott termékektől és területektől.

A rendelet szerint villamossági termék az EU-ban kizárólag akkor hozható forgalomba, ha azt a gyártó úgy alakította ki és állította elő, hogy szabályos üzembe helyezés és karbantartás, valamint rendeltetésszerű használat esetén nem veszélyezteti az emberek, háziállatok biztonságát és a vagonbiztonságot.

Valamely villamossági termék tűzvédelmi szempontból akkor felel meg ezen követelményeknek, ha kielégíti a rendelet 1. sz. mellékletében megfogalmazott alapvető biztonságtechnikai követelményeket. A tűzvédelmi villamossági termék megfelelőségét tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvánnyal kell igazolni.

3. Tűzoltó-technikai, illetve tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés

A fenti termékek Magyarországon kizárólag akkor hozhatók forgalomba, amennyiben rendelkeznek tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvánnyal (lásd: 15/2004. (V. 21.) BM rendelet. A megfelelőség tanúsítását a 26/2004. (VI.11.) BM rendelet szerint kijelölt tanúsító szervezet végezheti.

4. A CE jelöléssel ellátott termékekre vonatkozó szabályok

CE jelölés valamely terméken akkor helyezhető el, ha a megfelelőség igazolása honosított harmonizált szabvány vagy európai műszaki engedély alapján történt és a termék megfelel valamennyi rá vonatkozó jogszabályban meghatározott alapvető követelménynek.

Építési termékek

A CE megfelelőségi jelöléssel *jogszerűen* ellátott építési termék – a tűzvédelmi építési termékek kivételével – korlátozás nélkül hozhatók forgalomba. A tűzvédelmi építési termékek esetében a forgalomba hozatal feltétele a megfelelőségi tanúsítvány.

Villamossági termékek

Az EU-ban történő forgalomba hozatal előtt a villamossági termékeket el kell látni CE megfelelőségi jelöléssel. Ez azt jelenti, hogy a termék megfelel a rendelet előírásainak. Ha a termékre több olyan, az EU irányelvein alapuló magyar jogszabály is vonatkozik, amely szintén előírja a CE jelölés feltüntetését, a CE jelölés egyben azt is jelenti, hogy az adott termék megfelel mindezen jogszabályok előírásainak. Tűzvédelmi villamossági termékek esetében a forgalomba hozatal feltétele a tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány.

Tűzoltó-technikai, illetve tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés

Magyarországon forgalomba hozni csak olyan tűzoltó-technikai terméket, tűz- vagy robbanásveszélyes készüléket, gépet, berendezést lehet, amely tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvánnyal rendelkezik.

A tűzvédelmi termék tanúsítása

1. Tanúsító szervezetek

A tűzvédelmi termékek vizsgálatát ellenőrzését és tanúsítását Magyarországon a 182/1997. (X.17.) számú Kormányrendelet alapján:

- a belügyminiszter feladat- és hatáskörébe utalt tűzoltó-technikai termék, tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés esetében a 26/2004 (VI.11.) BM rendelet szerint,
- illetékességből a gazdasági, illetve a belügyminiszter feladat- és hatáskörébe utalt szakágazatok (pl. építési termékek) esetében a 4/1999 (II.24.) GM rendelet alapján kijelölt vizsgáló szervezet végezheti.

Jelenleg Magyarországon a 26/2004 (VI.11.) BM rendelet kijelölése alapján nyolc vizsgáló-ellenőrző, illetőleg tanúsítást végző szervezet működik a tűzvédelem területén. A tanúsító szervezetek szakterületei, tevékenységi köre, valamint a kijelöléshez kapcsolódó jogszabályok, valamint a hivatkozott szabványi környezet megtekinthető a BM OKF honlapján (www.katasztrofavedelem.hu).

A rendelet alapján kijelölt szervezetek közül:

- vizsgálatlalt hét,
- ellenőrzéssel két,
- tanúsítással nyolc szervezet foglalkozik.

2. A tanúsítási tevékenység folyamata

A tanúsításra kijelölt (és a tevékenységre akkreditált) szervezet tanúsítási folyamatát az adott szervezet eljárásrendje határozza meg, így az egyes tanúsító szervezetek esetében a folyamat némi képen eltérhet egymástól. A következőkben egy lehetséges tanúsítási folyamat egyes elemeit ismertetjük.

Tekintettel arra, hogy a tűzvédelmi termék tanúsításának alapjául szolgáló dokumentumok több forrásból származhatnak, a tanúsítási eljárás alap dokumentuma az „Értékelési jegyzőkönyv”.

A jegyzőkönyv tartalmazza a termékkel kapcsolatos legfontosabb információkat:

- termék adatait (típus, gyártó, főbb műszaki adatok, stb.),
- a termék azonosítására szolgáló dokumentáció megjelölését,
- terméknek mely szabványnak vagy normatív dokumentumnak kell megfelelnie,
- az értékelés alapjául szolgáló dokumentumokat, valamint az értékelés eredményét.

Az értékelési jegyzőkönyv alapjául a következő dokumentumok szolgálhatnak:

- Magyarországi érvényes kijelöléssel rendelkező vizsgáló szervezet vizsgálati jegyzőkönyve,
- Külföldi, az adott vizsgálat elvégzésére akkreditált vizsgáló szervezet eredeti vizsgálati jegyzőkönyve (fax-on küldött, vagy fénymásolt vizsgálati jegyzőkönyv csak az eredetivel történő megegyezés megfelelő igazolása esetében – pl. közjegyző – fogadható el),

- A külföldi tanúsító szervezet adott vizsgálatról készített eredeti tanúsítványa (amennyiben az a szóban forgó vizsgálat tanúsítására az adott tanúsító szervezet érvényes akkreditációval rendelkezik), vagy az előző pontban ismertetett igazolás.

Az értékelési jegyzőkönyv alapján – amennyiben az adott termék megfelel a hivatkozott követelményeknek – 5 évig érvényes tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány készül.

Amennyiben a vizsgálatok alapján a tanúsítást végző szervezet nem megfelelőséget állapít meg (a vizsgálatok nem a hivatkozott szabvány, vagy normatív dokumentum szerint történtek, a minősítés során nem az előírt megfelelőségi kritériumot alkalmazták, a minősítő- tanúsító szervezet nem akkreditált az adott vizsgálatra, stb.), a tanúsítást meg kell tagadni, illetőleg a minősítő felülvizsgálatot az adott hiányosság kiküszöbölése után meg lehet ismételni.

3. A tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány

Azon szervezetek, melyeket a belügyminiszter tanúsításra kijelölt, a tűzvédelmi termék vizsgálatáról a 15/2004. (V.21.) BM rendeletben meghatározott szabályoknak megfelelően tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítványt állítanak ki.

A tanúsítvány érvényességi ideje a kiállítás időpontjától számított 5 év.

A kiállított tanúsítványnak tartalmaznia kell a következő információkat:

- a tanúsító szervezet nevét, címét, azonosító számát, valamint utalást a kijelölésre (a kijelölő határozat számát),
- a megrendelő/gyártó nevét, címét,
- a termék leírását (típus, azonosító jellemzők, felhasználási terület, különleges alkalmazási feltételek),
- azon műszaki specifikációk, normatív előírások felsorolását, amelyeknek a termék igazoltan megfelel, alkalmazási feltételeit
- a vizsgálatokat végző (külső, vagy belső) vizsgálóhelyek nevét, címét, azonosító számát,
- a tanúsítvány érvényességi idejét,
- a tanúsító szervezet aláírásra felhatalmazott képviselőjének nevét és beosztását,
- a megfelelőségi tanúsítvány azonosító számát,
- a kiadás dátumát, a kiállító cégszerű aláírását.

A tanúsítvány érvényét veszti, ha a tűzvédelmi termék eltér a vizsgált mintadarabtól, (pl. a gyártás során más szerkezeti anyagok kerültek felhasználásra) illetőleg vizsgálatral bizonyítható, hogy a termék tulajdonságai eltérnek az eredeti vizsgálat során megállapított tulajdonságoktól.

Amennyiben a tanúsító szervezet a tanúsítvány érvénytelenségét állapítja meg, erről köteles tájékoztatni a BM OKF-et.

4. A tanúsítással kapcsolatos fő problémák

A tűzvédelmi termékkel kapcsolatos tanúsítási tevékenység során leggyakrabban előforduló probléma, hogy:

- a vizsgálatot nem az adott vizsgálatra akkreditált független vizsgáló szervezet végezte,
- a tanúsítás elvégzéséhez nem áll a tanúsító szervezet rendelkezésre eredeti vizsgálati dokumentáció, vagy tanúsítvány,
- az elvégzett vizsgálatokról készült vizsgálati jegyzőkönyv, vagy tanúsítvány érvényességi ideje lejárt.

Ilyen esetekben az adott termék tanúsítása nem végezhető el, nem állítható ki tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány, vagyis a termék nem hozható forgalomba.

Ferenczi Zoltán laboratóriumvezető
VEIKI-VNL Villamos Nagylaboratóriumok Kft., Budapest